

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

2. Quæ & qualis sit claritas eius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

mouere, quæ illi subijciuntur. Fiet autem post resurrectionem, ut omnes illi subijciantur. Porro hæc subiectio (ut opinor) non fiet per qualitatem aliquam inhaerentem inferiori, aut superiori potentia. Quia neque in inferiori posset impedire actionem, per solam suam præsentiam, vel inhaerentiam: alioqui etiam impediret, vel aliquo modo resisteret, quando voluntas imperaret. Neque etiam in superiori conferret ad suspendendam actionem inferioris potentia. Quia hæc suspensio non potest fieri per physicam actionem positivam. Sicut, quod calorignis suspendat actionem circa passum propinquum, & non resistens, non potest intelligi fieri per qualitatem aliquam adhaerentem calori, aut per positivam actionem superioris agentis seclusa naturali resistētia circa idem passum: sed per solam suspensionem diuini concursus impediri potest. Sicigitur prædicta potestas erit in Beatis non ex aliqua dote corporis, sed ex virtute animæ, cui diuinitus datum est, ut influxus in actiones suas sit in ipsius potestate, & voluntate, siue hoc sit, quia Deus alio modo non concurreret, siue quia sua lege, & voluntate potest hunc ordinem statuere. Nam sicut inter potentias animæ, quia in eadem anima radicanter, est quædam naturalis sympathia, ex qua interdum prouenit, ut ad actionem vnius moueatur alia, vel quoad specificationem, vel quoad exercitium: ita videtur Deū posse sua voluntate constituere hunc ordinem inter potentias, ut inferiores non agant sine consensu voluntatis. Facilius tamē intelligimus, si addamus, Deum interim suspendere concursum suum, quia iam ex lege eius non est debitus inferiori potentia, donec superior consentiat.

Perfectiones supernaturales corporum beatorum naturam perficiunt, non destrunt.
Hieronym. Ultimo tandem ex dictis constat, contra errores, quos adduximus initio huius sectionis, totam hanc supernaturalem perfectionem corporis non destruere naturam eius, sed corrigere potius (ut sic dicam) imperfectionis eius. Nam licet humanum corpus natura sua non sit lucidum: tamen lux ei adiuncta non destruit substantiam, neque accidentia illi conaturalia. Et simile est de alijs, ut euidentius constabit, dum singulas dotes in specie prosequemur. Propter quod recte dixit Hieronymus. Amos 5. *Hominem, corruptibile, & infirmum animal transformandum esse in spirituale, robustum, & incorruptum, mutans gloriam, non naturam.* Quod similiter dixit Anselmus in prologo, ca. 25. *Animale corpus resurrecturum spirituale, potestate, non natura.* Idemque latius explicuit Augustinus in Enchirid. cap. 91. & 1. Retract. c. 17. & alijs locis citatis: & recte Tertul. lib. de resurrect. carn. cap. 51. explicans illa verba Pauli, *Oportet, corruptibile hoc inducere incorruptionem. Quid (inquit) mortale, nisi caro? Quid corruptibile, nisi sanguis?* Et acute notat, Apostolum ad didisse pronomen illud, *hoc*, quasi ad designandum suam propriam carnem. Nam illud pronomen demonstrat rem præsentem. Illa ergo eadem caro (concludit) *que patitur corruptionem, incorruptionem induet: non in alia natura, sed in alia conditione, & statu, ut idem late explicat libro 5. contra Marcionem, cap. 10.* Et ex his satisfactum est fundamentis prædictorum errorum.

SECTIO II.

Quæ & qualis sit claritas corporis Christi.

Socius. **L**icet omnes Theologi in 4. partim d. 44. partim d. 49. doceant, omnia corpora gloriosa habitura claritatem aliquam (quia hoc expresse in Scriptura asseritur) non tamen omnes eodem modo illam declarant. Scotus enim d. 49. q. 15. solum existimat esse certum illa corpora habitura colorem perfectissimum, cum quadam refulgentia, & aptitudine ad se manifestandum. An vero propriam lucem in se habeant, ac recipiant, sub dubio relinquit, & solum sub conditione (si id est possibile) affirmat hoc

Durand. esse sentiendum. Neq. ab ea sententia multū discrepat Durand. d. 44. q. 8. Nam licet simpliciter existimet probabilius in corporibus beatis esse internam lucem: dicit tamen, etiā posse intelligi, quod sint clara solum quia erunt tersa, ac polita: unde fiet, ut Solis radijs, & aliorum luminarium fulgeant magna claritate. Sed immerito hi authores hanc rem in dubiū reuocant. Nam constat ex Scriptura, claritatem, & fulgorem corporis gloriosi fore perfectissimum, & longe maiorem splendore solis, ut omnes Patres interpretantur. Nō potest ergo illa claritas consistere in solo nitore, vel puritate coloris. Neq. potest, resurgere extrinsecus ex Sole, & ex alijs luminaribus.

Des claritas in corpore glorioso quid sit.
Dicendum est ergo primo, hanc claritatem esse internam lucem corporis gloriosi, ac perfectissimā qualitatem ipsi inhaerentem. Probatur primo ratione facta, & fundata in omnibus testimonijs in 1. sect. adductis. Secūdo, quia non posset corpus aliter fieri lucidum. Hæc enim denominatio non est extrinseca, ut per se notum est. Etenim hæc qualitas per se datur corpori glorioso, non quidem ad aliquod operandum, sed ut sit formalis perfectio, & pulchritudo eius. Item quia etiam si corpus gloriosum nullo alio corpore circumdetur, ut v.g. extra cælū empyreum, est eodem modo lucidū, & corpus Christi, quando ante Ascensionem erat in terra circumdatum aere, in se lucidius, ac fulgentius erat, quā aer, quo circumdabatur. Ergo illa lux non potest esse in corpore circumstante: ergo est in ipsomet corpore glorioso. Respondere quis posset, esse subiectiue in aere existente intra ipsum corpus gloriosum. Sed licet verum sit esse in illo, non tamen in solo illo, alias

Corpora beatorum trans parentia Greg. Pap.
Con posset ipsa superficies externa corporis lucida esse, & videri. Præsertim quia sancti Patres non solum dicunt illud corpus esse lucidum: sed etiam esse perspicuum, ac transparentē, ita, ut omnia eius mēbra, ac viscera externis oculis patere possint. Quod his verbis docuit Greg. lib. 18. in Iob. c. 27. alias 31. exponens illa c. 28. *Non adæquabitur ei aurum, vel vitrum. Quid aliud in auro, vel vitro accipimus, nisi illam supernam patriam, illam beatorum ciuium societatem, quorum corda sibi inuicem & claritate fulgent, & puritate translucent.* & infra. *Patebit corporalibus oculis ipsa etiam corporis harmonia, si q. vnusquisq. tunc erit conspicibilis alteri, sicut nunc est: non potest conspicibilis sibi. Eadem sententiam significat Aug. lib. 22. de ciuit. c. vltimo, dum inquit.* *Omnia membra, & viscera incorruptibilia corporis profutura in laudibus Dei, cuius rei eam subdit causam. Quia omnes illi, qui nunc latent harmonia corporalis numeri, tunc non latebunt intrinsecus. Et in lib. de cognit. vitæ. cap. 45. dicit, corpus illud perspicuitate futurum æquale spiritibus, & Soli. Expressius hoc docuit Laurent. Iustinian. lib. de disciplina & perfect. monasticæ conuersat. c. 23. vbi de corpore glorioso hanc in modum eleganter scribit. *Nimiam quoque claritate fulgebit, ita ut Solus septies transcendat splendorem: non autem lumine suo intuentium se reuerberabit aspectum, sed ineffabili quodam modo confortabit, clarificabitque erit que tota eius substantia corporis oculis visibilis, adeo ut viscerum, cætorumq. membrorum harmonia Conditoris declararet maiestatem admirandam.* Et hoc etiam docuit D. Th. in 4. d. 44. q. 2. ar. 4. q. 1. præsertim in sol. ad 2. vbi alii Theologi idem tradunt, quamuis Bonau. Scotus, & Durand. oppositum sentiant, quorum rationes statim dissoluemus.*

D. Thom.
Ex hac ergo Sanctorum doctrina dico secundo, hanc claritatem futuram esse in omnibus partibus corporis gloriosi, nec solum in extrema superficie, sed in tota profunditate, & in carne, ossibus, ac cæteris membris. Ita D. Thom. supra, quem sequitur Palud. dif. 44. q. 5. Scotus dif. 49. q. 4. artic. 8. Richard. artic. 4. q. 6. & Maior. q. 19. Supplement. Gab. dif. 44. q. 2. Probatur, quia alioqui non posset totum corpus esse peruium oculis. Illa enim pars interior, quæ lucida non esset, neq. ipsa videri posset, neq. posset, ut potest

vt pore densa, & opaca, ex natura rei esse medium ad videndum alias: non ergo esset totum corpus transparent. Præterea, ratione confirmatur, quia non repugnat, totum corpus perfici hoc modo hac qualitate: decet autem vt omnes eius partes hanc illius gloriam participant.

1. Obiectio.

Sed contra primo, nam repugnat partes valde densas, & natura sua non diaphanas, sed opacas intime penetrari lumine. Est enim lumen natura sua actus diaphani, quatenus diaphanum est, & ideo naturaliter non recipitur in corpore opaco, nisi in extrema superficie eius: quia in illa cōuenit cum corpore diaphano: non potest autem forma recipi nisi in proprio suo susceptiuo, ergo. Secundo videtur repugnare, corpus habere colorem simul esse oculis peruium, quia color requirit perspicuum terminatum opacitate corporis, teste Aristotele de sensu, & sens. sed in corporibus gloriosis erit color (vt ex supra dictis constat) quia est qualitas maxime connaturalis, & ad pulcritudinem multū necessaria, ergo. Tertio, quia videtur repugnare, corpus esse peruium, ac transparent, simulque lucere: sed corpora Beatorum erunt lucentia, non ergo erunt transparentia. Maior constat experimento. Nam vt corpus luceat, oportet, vt lux in illo sit aliquo modo terminata, & hac ratione corpus vndeque lucidum, quod etiam lucet, non solet esse omnino peruium oculis: sed impedit potius, ne videatur aliud corpus post illud existens. Denique, si corpora gloriosa ita essent omnino transparentia, ac lucida non possent videri vt distincta proprijs membris, ac figuris: sed confuse viderentur omnes partes sicut videtur Sol, consequens autem est magnum incommodum.

Secunda.

Aristot.

Tercia.

Quarta.

Bonauent.

Scotus.

Durand.

Propter has, & similes rationes Bonauent. dif. 49. 2. part. articulo quinto quæstione prima negat corpora Beatorum fore peruiia oculis, sed tantum colore affecta, & splendentia ratione claritatis in vltima superficie receptæ. Idem sentiunt Scotus, & Durandus supra: & alij ex citatis authoribus dubij sunt. Sed nulla apparet hic repugnantia, quæ nos cogat, vt à Sanctorum doctrina recedamus, & hac perfectionem gloriosis corporibus denegemus.

Primo enim, quod lux, & color simul esse possint, non est magna repugnantia. Nam in primis in extrema superficie illuminantur omnia corpora. Deinde vitrum v.g. viride non solum in superficie, sed intime totum perfunditur lumine. Rursus non solum ab extrinseco potest corpus coloratum illuminari: sed etiam interdum contingit, corpus coloratum esse intrinsece, & natura sua lucidum, vt in quibusdam vermibus experimur. Quo exemplo vltus est ad rem hanc confirmandam Cyril. Ierosolym. cat. 18 dicens. *Iusti splendent, vt Sol, & rāquam luna, & sicut splendor firmamenti: & prævidens istam hominum incredulitatem Deus vermibus parulis lucidum dedit corpus, vt eo splenderent, vt ex apparentibus crederetur id, quod expectamus. Qui enim partem potuit præstare, poterit & totum: & qui fecit, vt vermis lumine splenderet, multo magis hominem iustum. Itaque non est formalis repugnantia inter lucem, & colorem. Dices, hoc esse verum in gradibus remissis, secus vero esse in intensis. Sed contra hoc est. Quia licet hoc esset verum ex natura rei, non tamen respectu diuinæ omnipotentia. Deinde quamuis ex natura rei nunquam repantur simul in perfectissimis gradibus, fortasse non est propter formalem repugnantiam eorum secundum se: sed vel ex defectu virtutis actiue, vel ex dispositione subiecti. Tandem (vt statim dicam) probabile est, lucem illam corporum resurgentium esse alterius speciei à luce Solis, & ab omni inferiori: & ideo non oportere, vt respectu coloris habeat eandem repugnantiam, quam habet lux inferior, quam experimur.*

Corpora beatorum lucida simul, &

Secunda repugnantia, quæ obiciebatur est, quod lux sit actus corporis opaci, & densi, & quod illud

intime penetret, & actuet secundum omnes partes.

Quæ obiectio eandem fere habet responsum. *transparen- tia quomodo.*

Nam in primis lux etiam naturaliter interdum esse potest in corpore denso, secundum omnes interiores partes suas, vt in flamma, in vitro, & crystallo. Quid ergo mirum, quod à Deo constitui possit in corpore densiori, vel duriori? Cui licet desit dispositio apta, & connaturalis, vt ab agente naturali totum illuminari possit, non tamen deest capacitas in qua possit recipi lux à Deo facta, seu infusa. Deinde cum Aristoteles dixit, lumen esse actum diaphani, non definiuit, hanc esse absolutam essentiam illius qualitatis secundum se: sed explicuit proprium subiectum, quod lumen requirit, vt possit ad visionem deferuire. Aliunde vero constat, probabile esse lucem & lumen non differre essentialiter: & lucem non esse actum diaphani. Præterea, licet aliquod corpus natura sua non sit diaphanum, cur repugnet, diuina virtute recipere hanc proprietatem? Dices. Quia repugnat cum densitate, vel duritie eius. Sed contra, quia licet ex natura rei ita sit, tamen diuina virtute vinci potest. Magis enim repugnant duo corpora in eodem loco, & tamen Deus contulit corporibus beatis, vt possint difficultatem superare. Denique, si claritas corporum resurgentium est alterius ordinis, facilius dici poterit, subiectum illius non esse omnino eiusdem rationis cum subiecto nostræ lucis aut luminis.

Tertio repugnare videbatur idem corpus lucere, & esse transparent. Sed hoc etiam variis modis explicari potest. Primum enim dici potest, simul ac respectu eiusdem repugnare idem corpus lucere, & esse oculis peruium, propter rationem, quæ supra in tertia obiectione tangebatur. Nec necessarium videtur, admittere corpora gloriosa simul exercere posse vtrumque actum respectu eiusdem, vt colligi potest à simili ex Diuo Thoma supra quæstione tertia ad secundum. At vero non repugnat, idem corpus esse aptum vt lucere possit, ac peruium oculis se præbere, vel respectu diuersorum, vel respectu eiusdem diuersis temporibus. Cum enim corpus humanum natura sua densum sit, ac solidum, si totum sit luce perfusum, aptum erit ad lucendum, & hoc modo poterunt beata corpora lucere. Quia vero omnis actio eorum est in potestate, ac voluntate, beati non necessario semper lucent: & quia alioqui sunt diuinitus effecta transparentia, ac diaphana, possunt etiam, suspendendo actum lucendi, sese oculis peruiia præbere. Vltius tamen addi potest ex dictis, etiam respectu eiusdem non repugnare illa duo esse simul. Quia sicut idem corpus densum, ac durum, potest simul diuina virtute fieri diaphanum: ita ratione vnius proprietatis potest per lucem in se receptam lucere, & ratione alterius se peruium oculis exhibere. Et eodem modo poterit idem oculis glorificatus, & ad videndam lucem illam confortatus, & videre corpus illud, vt lucidum, ac lucens, & per illud, vt transparent simul alia transpicere. Quod præterea sic declaro. Nam corpus aliquod esse transparent, ac peruium oculis nihil aliud esse videtur, quam vt sit aptum medium, per quod possint transire species visibiles alterius corporis post ipsum existentis: vnde fit, vt respectu partium eiusdem corporis transparentis, vna possit per aliam se manifestare, seu videndam præbere, speciem emittendo. Vt ergo corpus gloriosum sit transparent, duo requiruntur: alterū ex parte eius, scilicet, vt sit capax ad recipiendas species visibiles: alterum, vt obiectum sit potens ad efficiendas illas vt tali medio, seu in tali corpore. Vnde fit, vt duobus modis possit intelligi corpus gloriosum esse transparent: vno modo respectu sui ipsius, & omnium suarū partium: alio modo etiā respectu aliorū. Et primū quidē, scilicet respectu sui facile intelligitur. Nā sicut illud corp⁹ supernaturaliter factū est

est capax lucis, ita etiam supernaturaliter fieri potest capax specierum visibilium (non enim vnum magis, quam aliud repugnat) & similiter eleuari potest idem corpus ad efficiendas huiusmodi species non tantum per superficiem vltimam: sed etiam secundum se totum, & per omnes partes internas, vel immediate, vel mediate, videlicet, ut distantiores partes, & magis internæ, per partes propinquiores species emittant. Nam hæc etiam virtus non repugnat, & alioqui est consentanea corpori glorioso. Vnde sicut in his inferioribus lumen & adiuvat, disponitque colorem, ut speciem sui emittere possit, & præparat etiã medium ad susceptionem specierum coloris (siue hoc lumini, siue diaphaneitati tribuatur, de quo alias ita dici potest, lucem corporis gloriosi, & conferre vim omnibus eius partibus, ut sui speciem possint emittere, & disponere etiam illas: ut quædam possint recipere aliarum partium species. At vero respectu aliorum obiectorum visibilium, an corpus Beati possit esse medium peruium, & trās- parens ad videndū illa, non satis constat. Tum quia ex dictis Sanctorum solum habemus, illa corpora ita fore trāsparētia, ut in eis videri possit quicquid nunc interius latet: quod vero per illa quoque possint videri res aliæ, Sancti non dicunt, nec necessario sequitur ex priori. Tum etiam, quia ut videatur obiectum per aliquod medium, nō satis est, ut illud medium sit capax specierum visibilium: sed etiam necesse est, ut obiectum sit potens ad imprimendas species in tali medio, ita ut potentia actiua vnus sit proportionata potentia passiua alterius. Quamuis autem corpus gloriosum sit susceptiuū specierum: tamen, quia illa capacitas non est naturalis, sed miraculosa, & superioris ordinis, fieri potest, ut obiecta visibilia non possint in illo, & per illud species emittere, & consequenter, ut per illud videri nequeant. Quæ quidem ratio non procedit de corporibus gloriosis, & ideo de illis probabilius existimo, vnum respectu alterius esse peruium oculis, ita ut vnum non occultet aliud post se existens, quia corpus gloriosum eleuatum est non solum ad recipiendas, sed etiam ad efficiendas species in tali medio. De alijs vero corporibus habentibus tantum naturalem dispositionem, ac virtutem, mihi res est dubia. Quia cum tantum agant virtute naturali, fortasse nō possunt transmittere sui speciem intra corpus beatificum, & per illud quasi penetrare vsque ad visum. Quia solum possunt immutare illud corpus iuxta capacitatem eius naturalem. Nisi fortasse dicatur corpus illud per hanc dotem gloriæ ita esse effectum transparentem, ac perspicuum, ac si haberet hanc qualitatem naturalem: & ideo quodlibet obiectum naturaliter visibile posse per illud species transfundere, quod est probabile, quamuis incertum. Adde vero vltimo, illa corpora non posse dici peruiia, aut transparentia propter poros (ut Durandus, Bonaventura, & alij significarunt.) Quia vel in corporibus beatis non erunt pori (ut Paludanus sentit, quia illi non pertinent ad perfectionem naturæ, sed potius ad imperfectionē) vel certe, licet poros habeant (cum fortasse naturaliter consequantur compositionem corpori humano debitam) nō sunt tamen proportionatum medium ad visionem, cum per illos non possit per lineam rectam radius, speciesque trāsmitti. Vnde multo minus possunt sufficere, ut totū corpus quoad omnes interiores partes clare, perspicueque cernatur.

Per corpus
vnius beati
videri obiecta
alia quomodo
pos-
sint.

Dubium.
Bonavent.

Palud.

Claritas
corporis glori-
osi disten-
ditur sui vi-
sionem non
impedit.

Quarta difficultas erat, quomodo possint corpora beata si lucida sunt, distincte videri quoad omnia delineamenta, omnemque pulchritudinem. Sed hoc facillimum est ex dictis. Quia illa lux corporis gloriosi non lædet oculum: sed confortabit potius. Vnde etiam si luceat, vel sui speciem emittat, non impedit oculum, quominus distincte colorem, figuram, resque alias videre possit. Rursus quamuis

A corpus beatificum fiat transparentem, & diaphanum: tamen quia non amittit suorum membrorum densitatem, & soliditatem, tam perfecte poterit in se visionem terminare, ac si nihil aliud per illud videretur. Significat autem D. Thomas loco supra citato, quæstioncula 3. ad 2. non posse corpus gloriosum simul videri secundum proprium colorem, & esse medium ad videndum colorem alterius corporis. Quia visus nequit immutari simul à duobus coloribus, ita ut vtrumque perfecte videat, & ideo ait, posse corpus gloriosum suo arbitrio aut se præbere cōspiciendum per suum colorem immutando visum, aut suspendere immutationem coloris, ut se oculis peruium exhibeat. Et ita concludit, esse in potestate Beati occultare, vel non occultare corpus post se existens. Et vltimum est valde probabile, si Beatus velit immutare visum alterius solum per colorem existentem in externa superficie. Si tamen velit simul immutare per colorem, lucem, & species alterius obiecti visibiles, quas in se suscepit, etiam existimo, posse id facere, & in visu alterius Beati non deesse virtutem, ut simul possit per omnes illas species distinctas cognoscere, quia est diuinitus confortatus & eleuatus, ut perfectiori modo videre possit. Quidquid vero de hoc sit, ex dictis tamē est certum, quod claritas corporum beatorum non solum non impedit distinctam eorum visionem, verum potius inuabit illam, eamque delectabiliorem reddet. Est enim lux (ut Damasc. dixit libr. 2. de fide. c. 7.) decus, atque ornamentum visibilis creaturæ, cuius pulchritudinem conspiciam reddat. Hæc igitur perfectissima illa Beatorum lux exactius præstabit.

Ex quibus omnibus diffiniri potest quæstio, quæ primo loco tractanda videbatur, in hunc vero reiecta est, ut ex effectibus possit commodius inuestigari, scilicet an lux corporis gloriosi sit eiusdem speciei cum luce solis, aut ignis. Multi enim existimant esse eiusdem, ut D. Tho. d. 4. q. 2. ar. 4. q. 2. Idem videntur supponere Scot. & fere alij auctores locis citatis. Ratio D. Tho. est, quia nisi illa lux esset eiusdem speciei cum ea, quam experimur, æquiuoce dicerentur illa corpora lucida, & nihil sensibile nobis manifestaretur per huiusmodi denominationem. Confirmatur, quia vix potest concipi diuersus effectus formalis vtriusque lucis, nam vtraque reddit corpus clarum, ac per se visibile. Sed quidquid sit de re ipsa: hæc tamen rationes non conuincunt. Quia quamuis intercedat diuersitas specifica, potest nihilominus esse conuenientia vniuoca in ratione lucis, sicut multi opinantur de luce solis, & ignis. Nec de effectū formali potest magis constare, quam de luce ipsa. Quia non repugnat intelligere corpus esse clarum, ac visibile per qualitates specie diuersas. Neque etiam videtur posse probabiliter negari, quin sint possibiles lucēs specie differentes. Cur enim negabimus Deum id posse facere?

Quapropter Richard. in 4. d. 49. ar. 4. q. 7. sentit lucem corporis gloriosi esse alterius, & perfectioris speciei: quod prius docuerat D. Thom. 2. d. 16. sicut supra attigit Disp. 32. Sect. 1. estque verisimile. Nam si huiusmodi perfectio lucis est possibilis, credi potest data perfectioribus corporibus in perfectiori statu existentibus. Deinde, creditur illa lux esse fulgentior luce solis (id enim modo loquendi Scripturæ, & sanctorum Patrum est consentaneum) vel ergo id prouenit ex perfectione essentiali, & specifica illius locis: & hoc est, quod intendimus, vel dicitur prouenire ex maiori intensione. Et hinc etiam probabiliter colligere possumus diuersitatem specificam. Nam lux solis videtur in ipso habere summam intentionem sibi connaturalem: lux autem, quæ est in corpore beato non habet intentionem præternaturalem sibi: ergo natura sua admittit totam illam intentionem, est ergo alterius naturæ. Rursus potest ita explicari. Quia illa lux intelligi potest talis esse,

D. Thom.

Damasc.

Dubium.

D. Thom.
Scotus.

Richard.

D. Thom.

esse, vt nulli corpori sit connaturalis, neque potens fluere ab aliqua forma corporea tanquam proprietate eius, cuius contrarium in luce solis, & ignis reperitur: ergo hoc modo recte intelligitur diuersitas specifica inter has qualitates. Nam cum illa lux corporis beati sit ad eleuandum illud ad supernaturalem statum, verisimile est, non esse aliquam proprietatem alicui corpori connaturalem, si possibile fuit altiori modo fieri, vt per se etiam credibile est. Et in hunc modum aliqui interpretantur illud. *Non indigebis sole, neque luna, quia claritas Dei illuminabit illam*, ac si diceret, illam non esse claritatem solis, & lunæ: non solum, quia ab illis non efficitur, sed etiam, quia non est eius ordinis, & ideo specialiter *claritas Dei* appellatur. Præterea, posita hac differentia facilius expediuntur difficultates supra tractatæ. Nam fortasse illa lux ex vi suæ propriæ speciei, & intentionis sibi connaturalis potest lucere, siue sit in corpore raro, siue denso, siue transparenti, siue in opaco. Et similiter ex parte subiecti æque potest actuare corpus diaphanum, & alterius qualitatis. Item cum hæc lux inferior natura sua calefaciat subiectum caloris capax, fortasse illa lux adeo est supra elementares naturas, vt nō sit apta efficere huiusmodi materialem alterationem. Cur enim daretur corporibus gloriosis qualitas effectrix talis alterationis? Oporteret enim vel actionem eius supernaturaliter perpetuo suspendi, vel adiungi aliam qualitatem, quæ illius actioni resisteret. His igitur coniecturis probabilis sit hæc sententia, quamuis res sit satis incerta.

Obiectio.

Responsio.

Illud vero certum esse videtur, hanc lucem in corpore Christi, & in omnibus alijs esse eiusdem speciei, quamuis pro diuersitate meritum sit inæqualis intentionis, ac perfectionis. Vnde fit, vt in corpore Christi sit intensior, quam in corpore Virginis, & in omnibus alijs, etiam si in vnum conferantur. Quod vero sit in eis vnitas specifica, colligi potest tū ex illis verbis Pauli. *Reformabis corpora nostra configurata corpori claritatis sue*. Tum etiam quia gloria animæ est eiusdem speciei in omnibus, gradu tamen diuerso pro personarum qualitate: at gloria corporis est proportionata gloriæ animæ, ergo.

Sed dices: Ergo illa qualitas videri non poterit, cum non comprehendatur sub obiecto adæquato visus. Respondetur, primo negando sequelam. Certissimum enim est claritatem corporum beatorum fore sensibilem, & consequenter visibilem, quia ad nullum alium sensum pertinere potest. Idque aperte colligitur ex modo loquendi Scripturæ, & Sanctorum, & ex ijs, quæ de claritate corporis Christi in transfiguratione supra diximus. Negatur ergo, illam lucem non contineri sub obiecto adæquato potentie visus. Nam, vt contineatur sub illo, satis est, quod in genere aliquo, & in modo immutandi potentiam conueniat cum lumine, & colore. Sicut enim hoc obiectum comprehendit plures alias qualitates inter se specie differentes, ita potest hanc etiam amplecti.

An vero contineatur sub naturali obiecto, ita vt per se videri possit ab humano oculo non glorificato solis naturæ viribus, absque alia superiori virtute, seu auxilio D. Tho. supra (quem Scot. sequitur) consequenter docet contineri sub obiecto proportionato, & naturali. Quia licet ex accidenti videri commode nequeat ab oculo corruptibili propter alterationem materialem, quæ cum actione illius lucis in tali subiecto ex natura rei coniuncta est: tamen si hæc actio suspendatur, & præcisè fiat propria immutatio lucis, videri recte potest: quia lux quantumvis excellens, & intensa per se non offendit visum, sed potius perficit, ac delectat. Significat autem D. Th. corpus gloriosum ratione sui status, nunquam agere illa luce materiali actione, & corruptiua, sed tantum perfectiua, & intentionali. At vero Richardus est contrarius censet, illam lucem ex natura sua esse improporcionatam nostro visui, & refert Aug. 22. li. de ci-

D. Thom.
Sectio.

Richard.

August.

uit. c. 19. dicentem, Apostolos in corpore mortali nō potuisse videre claritatem corporis Christi resurgentis. Sed hoc facile potest intelligi, iuxta sententiā D. Th. prouenire ex alteratione materiali adiuncta: nō vero ex improporcionata natura ipsius lucis. Quæ expositio est consentanea verbis Aug. dicentis, *Non enim eā ferre posset humanus, atque infirmus aspectus*. Vnde implet Richardus non alia ratione probat lucem illam nō posse videri, nisi quia naturaliter non potest efficere actionem intentionali, quin simul efficiat alterationem materiali. In quo etiam nō videtur consequenter loqui: quia si lux illa est alterius ordinis, & speciei, cur non poterit esse talis naturæ, vt non sit nata materialem alterationem efficere? Aliter ergo probari posset hæc opinio. Quia illa lux est alterius ordinis ab omnibus inferioribus obiectis visibilibus: ergo non potest naturali virtute videri ab oculo, cuius virtus commensurata videtur ijs obiectis visibilibus, quæ corporibus connaturalia sunt. Item hæc lux gloriosi corporis sequitur lucem animæ: sicut ergo lux animæ non continetur intra obiecta proportionata, & connaturalia intellectui: ita probabile est, hanc lucem corporis non contineri inter obiecta proportionata visui ex natura sua.

Sed (licet res hæc incerta sit) prior tamen sententiā D. Thom. videtur verisimilior. Quia nulla est ratio, cur visus ex natura sua non sit capax speciei impressæ talis lucis: quod si speciem potest recipere, nulla est ratio, cur per illam non possit etiam actum elicere. Ille enim actus non est quoad substantiam supernaturalis, cum sit corporeus, & circa rem corporalem versetur. Neque etiā est supernaturalis quoad modum. Quis enim est hic modus? Item, vel illud obiectum aliquo modo saltem imperfecto potest naturaliter videri à visu vel non. si non, ergo nullo modo continetur sub obiecto visus. Deus enim licet non possit clare videri ab intellectu virtute naturali: continetur tamen sub obiecto adæquato illius: Quia saltem imperfecte potest ab ipso cognosci virtute naturali: & quia continetur sub latitudine entis, cuius præcisam, & abstractam rationem intellectus attingit: visus autem non attingit communem rationem lucis aut coloris, nisi in quantum in hoc vel illo colore, aut lumine continetur. Ergo si est aliqua lux, quam nullo modo potest naturaliter attingere, illa non continetur sub obiecto adæquato visus. Si autem potest aliquo modo eam attingere, cum illa lux vi sua perfectiorem sui speciem imprimat, & potentiam non ledat, poterit etiā perfecte videri: quia illa species non est improporcionata potentie, nec est, cur dicamus, deesse illi potentie virtutem in suo ordine sufficientem. Denique licet illa lux non sit connaturalis corpori humano: tamen simpliciter naturalis est, & inferioris ordinis, cum sit corporea. Et ideo argumentum sumptum ex lumine gloriæ nullius est momenti, vt statim etiam dicam.

Vltimo enim quæri solet de hac claritate, à quæ Dubium) immediate fiat, D. Thomas enim supra significat o- D. Thom.
riri à gloriæ animæ ex Aug. dicta epist. 56. ad Diosco- Aug.
rum, ubi ait. *Tam potenti natura Deum fecisse animam;* vt ex eius beatitudine redundet in corpus. Cæterum Rich. Richard.
Durand. & alij dicunt, ab ipso Deo immediate con- Durand.
ferri. Dicendum vero existimo (si de propria efficien- Responso.)
tia physica loquamur) Deum solum esse, qui habet propriam virtutem ad efficiendam hanc lucem in corpore humano, nec physice resultare, ex sola natura rei, ex animæ beatitudine. Primo, quia nulla est naturalis conexio inter lucē spirituale, & corporeā, imo neque in ratione lucis conueniunt, nisi valde analogice. Deinde lumen gloriæ natura sua est quadam virtus intellectualis per modum habitus, vel potestatis, & ideo non ordinatur ad efficiendū, nisi actum secundū, & immanentē videndi, seu intelligendi ipsa autē visio, quæ est vltimus actus, & immanens, non est effectiua alteri qualitatibus, ac præsertim corporeæ.

Præterea

Claritas beatorum corporum sub obiecto naturali visus continetur.

Claritas beatorum corporum non immanet principium & causam qua

Præterea illa beatitudo animæ ex se abstrahit omnino à corpore, & communis est Angelis, non est ergo cur illi tribuamus hanc efficientiam. Fit ergo à solo Deo, ut à principali agente. Et in cæteris Beatis credibile est, fieri media humanitate Christi, ut instrumento. Nam de Christo loquitur Paulus, cum scribit ad Philip. 3. *Reformabit corpus humilitatis nostræ conformatum corpori claritatis suæ*: ipse ergo Christus hoc efficiet, vel per voluntatem suam, vel per claritatem sui corporis cætera corpora clarificando. De claritate vero ipsiusmet corporis Christi probabilis est, factam esse mediante anima eius, ut instrumento per virtutem instrumentalem, quā habet ad immutandum corpora, præsertim suum. Neque est improbabile, hanc instrumentalem virtutem communicari cæteris animabus beatis. Quæ ratione posset D. Th. opinio explicari, quamvis verior expositio sit, huiusmodi claritatem dici redundare à beatitudine animæ non physice, sed proportionem quadam, quia animæ existenti in statu ita perfecto, debita est similis, seu proportionalis corporis perfectio. Quam expositionem attigit etiam Sot. in 4. d. 49. q. 4. ar. 8. ubi tamen immerito dicit, hanc qualitatem non educi de potentia corporis, sed per propriam creationem fieri ex nihilo. Quod nullum habet fundamentum, neque est probabile, quia illa qualitas fit in corpore dependenter ab illo in esse, & fieri. Sed de hoc aliās.

SECTIO III.

Quomodo Christi corpus post resurrectionem sit factum passibile.

Sensus quæstionis est, an factum sit intrinsece impassibile passione proprie dicta, id est, materiali alteratione, quæ ex se ad interitum, & corruptionem ducit, nam de passione perfectiua & intentionali, satis in superioribus dictum est. Est autem sermo de intrinseca impassibilitate, ita ut corpus illud ex interna dispositione, & capacitate nec pati possit, nec mori, etiam si intra ignem existeret, & ignis finiretur agere, quantum posset, & Deus suum concursum illi non denegaret. Et ratio dubitandi est, quia prima ratio ob quam corpus est passibile, & mortale, materia est: proxima vero est dispositio qualitatum habentium contrarium: sed utrumque principium mansit in corpore Christi post resurrectionem (ut supra ostensum est) ergo non potuit intrinsece fieri incorruptibile: sed solum diuina providentia illud servari. Et quia hæc providentia certa lege, & infallibili statuta est, tanquā debita statui illius corporis, & omnino inamissibilis, ideo dici potest illud corpus non solum nihil actu pati, sed etiam simpliciter impassibile, in sensu composito, ut sic dicam. Quod satis esse videtur ad intelligendas Scripturas, quæ de hac proprietate corporum resurgentium loquuntur, ut est illud, *Christus resurgens ex mortuis iam non moritur*: & illud, *Seminatur in corruptione, surget in incorruptione*: & inferius, *Neque corruptio in corruptionem possidebit*, quod magis explicat inferius dicens, *Et mortui resurgent incorrupti*: & oportet corruptibile hoc induere incorruptionem. Quæ omnia solum actum, & non internam impotentiam significant. Nec dissimilia sunt alia, in quibus vita æterna hominibus resurgentibus promittitur, Matth. 16. 25. ad Rom. 2. & sæpe alibi.

Propter hanc immortalitatem corporum resurgentium hæretici aliqui negarunt (ut supra vidimus) illa corpora futura esse ex hac materia, ex qua nunc constant: sed ex cælesti. Qui maiori ratione idem dicebant de corpore Christi abutentes illis verbis, Pauli 1. Cor. 15. *Primus homo de terra terrenus, secundus de celo cælestis: qualis terrenus, tales & terreni: qualis cælestis, tales & cælestes*. Sed hæc hæresis satis est in superioribus reiecta. Locus autem ille Pauli explicatus

est late in priori tom. disp. 13. sect. 3. Non enim vocatur Christus *cælestis* propter substantiā corporis, sed vel propter qualitatem, vel propter morum puritatem, ut ibi latius diximus.

Refert autem D. Thom. 1. p. q. 76. art. 7. & infra in hac 3. p. q. 57. art. 3. & in 4. d. 44. quosdam Catholicos asseruisse, quamvis corpus gloriosum constet ex hac materia elementorum: cū illa tamen misceri quandam naturam quintæ essentia, quæ ita temperatum corpus, ut illud reddat omnino incorruptibile. Videntur autem ij authores sensisse, missionem hanc esse homini connaturalem: tamen in hac vita esse imperfectam, quia in ea elementaris materia prædominatur: in corpore autem glorioso ita perfici, ut illa quinta essentia dominetur, & vincat. Et hæc sententiam indicat Alexand. 3. p. q. 23. memb. 2. ad argumenta. Hæc opinio duobus modis potest intelligi: primo, quod illa quinta essentia, sit aliqua pars substantialis materiæ cælestis: alio modo, quod tantum sit aliqua qualitas propria corporis cælestis, & conferens participationem incorruptionis eius. Prior sensus improbabilis omnino est: imo nec potest intelligi. Primo, quia omnino cōtra rationem est fingere talem materiam, vel in toto, vel in parte, esse connaturalem homini. Quia neque anima rationalis potest informare illam: cum tamen tota sit in singulis partibus suæ materiæ: neque si semel informasset, posset ab illa separari. Nam illa particula non esset capax peregrinæ alterationis: neque illa materia posset in vnum coalescere cum hac inferiori, cum sint diuerforum ordinum. Item esset in homine aliqua pars incapax caloris, & frigoris. Quæ omnia rationi etiam naturali contraria sunt. Secundo, quia etiam si hanc missionem fingamus, cum necesse sit, has partes materiæ esse distinctas, & sub diuersis quantitatibus, & dispositionibus, non poterunt partes incorruptibiles sibi similes reddere in incorruptione alias partes constantes ex materia rerum corruptibilium: non erit ergo totum corpus incorruptibile: & superest eadem difficultas, quomodo aliæ partes impassibiles fiant. Quapropter sententiam hanc in hoc sensu existimo alienam à veritate fidei. Repugnat enim aut cum vera generatione, & corruptione corporis humani (si talis portio materiæ fingatur connaturalis illi) aut cum veritate resurrectionis, si fingatur corpus illud postea coalescere ex noua materia, seu missionem materiarum diuersæ rationis, & ordinis.

Posterior sensus huius sententiæ videtur esse ab Alexandro intentus. Dicit enim, corpus hominis participare quandam lucem cælestem, quæ in corpore glorioso est perfectissima, & simillima ei, quæ est in celo empyreo. Et hic sensus (si recte explicaretur) non esset ita probabilis. Quod enim Aletius dicit, hanc lucem esse connaturalem homini, & disponere corpus ad animæ susceptionem, inauditum est, & incredibile. Quod est enim experimentum huius lucis, vel quod fundamentum ad illam fingendam? Quod item ait, necessariam esse hanc lucem, seu participationem quintæ essentia ad conciliandas elementorum naturas, nullius momenti est. Alioqui omnia mixta deberent esse composita non tantum ex quatuor elementis, sed etiam ex quinta essentia. Elementa ergo non conciliantur formaliter ab aliqua quinta natura, aut qualitate: sed per conueniens temperamentum suarum qualitatum. Si vero ij authores dicerent, hanc cælestem qualitatem non esse homini connaturalem: sed diuinitus addi glorioso corpori, ut illud reddat impassibile, ferri posset hæc sententia, ut in sequentibus dicemus.

Tertia igitur sententia dicit, in corporibus resurgentium eandem omnino esse materiam, & formā, & easdem qualitates elementares cōnaturales corpori passibili, absq̃ vlla qualitate superaddita, per quam corpus

Philip. 3.

Claritas corporis gloriosi quomodo fluere dicatur ab anima.

Sotus.

Rom. 6.

2. Cor. 15.

Matth. 16. 25. Rom. 2.

1. Cor. 15.

D. Thom.

Alexand.

3. Opinio.